

O požehnání, tíživých otázkách a o Božím doprovodu

text: Ga 3,6-8

j+5 13. 12. 2015

čtení: Gn 25,28-33; 27,1-10

písně: 274 *Svíta 140* 618 246 651

Úplně na začátku Bible jsou napsány příběhy, které tak moc nepatří do dějepisu (stvoření, potopa, babylonská věž). Není to kronika, je to jiný žánr: jsou to podobenství o tom, jak to na světě odjakživa až podnes chodí a proč.

Po nich následuje řada vyprávění, v nichž my lidi hledáme své kořeny – odkud jsme přišli a kam máme namířeno. Zase jsou to obrazy z našeho života, byť ve starodávných kulisách.

Jeden z těch obrazů připomíná divadelní hru: na scéně jsou všehovšudy čtyři lidé – Abrahamův syn Izák, tou dobou už starý a nevidomý, jeho žena Rebeka a jejich dvě děti Ezau a Jákob. Oba synové usilují o Izákovo požehnání. I maminka Rebeka se do toho zaplete (a samozřejmě Izák). Tahle čtveřice tu rozehraje drama lásky, podvodu, strachu a naděje a důvodem toho všeho je požehnání..

Slovem požehnání rozumějme to, co má rodič dítěti předat, přestože to není v jeho moci (asi jako když někomu přejete dobré zdraví, ale víc než přání s tím už nesvedete). V kostele něco takového zažíváme třeba při křtu dětí: předávám dítěti něco, co není v mé moci, a hodně mi na tom záleží a moc mu to přeju.

Požehnání souvisí s hledáním životních kořenů: odkud jdu a kam. Co mi tu zanechali ti přede mnou a co mi to do života dává. Nejde o majetek a o proslapané či umetené životní cestičky (i když to jistě také): hlavně jde o to, že nás Pán Bůh provází životem. Víím o tom, přeju ti Boží láskyplný doprovod, přeju ti, abys o něm i ty věděl a měl z něj radost, a víím, že víc zařídit neumím.

Požehnání je velkolepý Boží slib, který se den za dnem naplňuje. Oba Izákovi synové o ně hodně stáli (možná spíš kvůli majetku, jenž k tomu patřil). V tom dramatu vždycky spatříte z oné čtveřice na jevišti jen dvě postavy, jež jednají za zády někoho třetího, aby nevěděl a aby jim to nepřekazil. (Však to tak mezi lidmi chodívá odedávna dodnes.)

Požehnání není v lidských rukou, děje se toliko z milosti Boží a my ho druhým lidem nanejvýš tlumočíme a dosvědčujeme. To, co tu chtěl Izák předat jen jednomu z obou synů, to byla odpovědnost, která k tomu náleží. Jmenovité pověření: "Na tobě teď bude ležet starost, ať to naplňování Božího slibu pokračuje dál."

Patřily k tomu i jakési hmotné prostředky a právě o ně lidi vždycky jevíli zájem, co svět světem stojí, a nezřídka podvodem za něčími zády. Bývá z toho pak mezi lidmi zle. A smutno.

Stojí za povšimnutí, jak tohle drama lásky, strachu a naděje vlastně dopadlo: jak se Jákob podvodem domohl zmíněného požehnání, jenže hrozilo, že ho zaplatí životem, až se starší brácha vrátí domů, a tak se raději včas dá na útěk (vrátí se sem až za hodně let). Výsledek je vlastně překvapivý: starší Ezau získal dům a stáda a všechno, co k tomu patřilo, mladšímu Jákobovi z toho nepřipadlo nic, a přece stopu Božího požehnání sledujeme dál právě v jeho příběhu, nikoli v Ezauově. Dům, stáda, prosperita či hospodářský růst nejsou synonymem Božího požehnání. Ani se s ním nevyklučují – prostě to spolu tak úzce nesouvisí.

Požehnání není v lidských rukou, děje se toliko z milosti Boží. O to pozoruhodnější je, co zmíněná čtveřice na jevišti vyvádí: vždycky tu najdeme dva za zády někoho třetího a čtvrtého a Bůh, ten má v jejich pojetí funkci pátého kola u vozu: jeho se nikdo na nic neptá – Bůh je tu od toho, aby žehnal (já určím komu) a víc aby se do toho nepletl.

Tak i tohle jsou kořeny, na které navazujeme. Bible nás ani naše předky moc nešetří a velmi názorně předvádí, co lidi dovedou a jak to dělají a k jakým koncům to vede. V tomto případě jsou z výsledku rozčarování všichni čtyři účastníci dramatu a moc bych se nedivil, kdyby to svorně vytýkali Bohu, ačkoli si na ten konec nesvorně zadělali sami.

Čímž příběh nekončí. Rozmrzelost zúčastněných je pochopitelná, život však jde dál a Boží požehnání – ten slib, co se den za dnem naplňuje – nepřestane kvůli lidské zlobě a karambolům fungovat a provází nás dál. Jen nás možná provází jinak, než bychom čekali a než jsme chtěli.

Jákob se klidí z dohledu a hlavně z dostřelu svého bratra. Je na útěku, toho času kdesi v poušti a vlastně nemá kam jít, ztratil domov a netuší,

najde-li nějaký nový a jak ho tam přijmou. Jde pouští a večer, kámen pod hlavou, uléhá ke spánku (pokud se člověku v takové situaci ovšem podaří usnout). Požehnání dostal, leč má dojem, že mu nebude nic platné.

To, co ho čeká, by šlo vyjádřit třeba jako dvacet let vyhnanství nepodmíněně. Mohl by to brát jako trest, že udělal něco, co se nemá – ale postupme od toho, co se má nebo nemá dělat, k poněkud hlubší rovině: hlídání dobrých mravů je důležité a společnost se bez něj neobejde, leč důležitější je přemýšlet a nacházet, proč bych měl to či ono vlastně dodržovat – neboli kdo vlastně jsem, kam v životě jdu a k čemu jsem na světě.

Nedávno proběhly médií zprávy o teroristických útocích v Evropě, v Americe i jinde. Ty útoky nemají zas až tolik obětí (na silnicích umírá nesrovnatelně víc lidí), zato se jim dostává pořádné reklamy (o což jejich strůjčům asi jde, protože hodlají šířit paniku a strach).

Před pár lety se děly kupříkladu ve Francii všelijaké násilnosti, jejichž pachatelé byli potomci někdejších imigrantů, žijící v nevábnych městských čtvrtích jak v ghetu. Evropané tehdy pochopili, že živnou půdou takového násilí je zejména sociální vyloučení, potažmo nezaměstnanost a bídné životní vyhlídky. Útoky z letošního podzimu jsou však jiné: stojí za nimi lidé relativně zámožní, zajištění a čekalo by se že i spokojenější. Narodili se v téhle společnosti, měli by tu být doma, a přece je to všechno nějak jinak (týká se nejen evropských muslimů, ale zrovna tak norského fanatika či jiných zabijáků původem z křesťanského prostředí).

Co u nás vlastně chce předávat jedna generace druhé? Kam se náš svět hrne? Co ho vede? Láska? Sobectví? Strach? Rázem se hlásí otázky starověkého hrdiny Jákoba, když byl na útěku: kdo vlastně jsem a kam mám jít? Na čem nám (rozumějte: dnešní evropské společnosti) záleží? Oč usilujeme, k čemu směřujeme? Občas se v debatách a komentářích vyskytne obava o naše hodnoty (aby nám je příchozí nezničili): ale které hodnoty jsou v ohrožení? Víru nám žádný příchozí ani nikdo jiný vzít nemůže (od lásky Boží nás nic a nikdo neodloučí, napsal apoštol) – asi jde tedy o jiné hodnoty, o které se společně obáváme. Ale o jaké, na čem svůj život a svou společnost postavíme?

Takřečený Islámský stát nenabízí svým stoupencům žádnou novou myšlenku, vlastně ani program, jen jakýsi společný cíl (v mých očích zatraceníhodný) – a oni, zfanatizováni, mají za čím jít a zač se bít. Právě to je téma, o němž se bude muset víc mluvit i v našich končinách: jaký cíl mají před sebou spořádání občané narození tady u nás? Stáda, dům a prosperitu? Hospodářský růst? Nebo klidný život? Nebo najít nepřítele, porazit ho a zničit? To všechno a mnoho dalšího se najde v našich dějinách, patří to k našim dobrým i nemocným kořenům a má to i dnešní zastánce. Ale nejsme loutky, můžeme si volit: co si vybereme za cíl, k němuž chceme jít? Když k tomu přemýšlení přibereme i Pána Boha, zní ta otázka ještě trochu jinak: co je cíl, k němuž v životě *máme* jít?

Jáko tu leží, kámen pod hlavou, a teprve s léty mu bude docházet, že ať je zazobaný nebo chudý, spokojený nebo nespokojený – cíl má pořád před sebou a především: pořád platí, že o něj Bůh stojí a chystá pro něj něco, za čím stojí za to jít. Zatím o tom moc neví – Izák mu to moc úspěšně nepředal a Jáko s tím u svých dětí taky bude mít potíže. Předat požehnání ani není v lidské moci – ale přát ho těm druhým můžeme (ještě mnohem víc než zdraví, o němž se říkává, že je to hlavní, ale po pravdě řečeno Boží doprovod je pro život důležitější).

Víme díky Kristu o tom, co Bůh chystá, cosi víc: křesťanský hlas o Boží milosti, o odpuštění, o lásce, v níž jsme přijati, a o požehnání, jež nás provází, by v debatě o evropských anebo českých hodnotách neměl chybět. To je na nás, aby nechyběl.

Jednoho dne se Jáko a Ezau smíří. Dojdou při tom k poznání, že lidé, kteří to v životě nějak zmastili, nejsou proto ještě odepsáni. Na začátku se tihle dva na nic Boha neptali, Bůh se však do jejich životního příběhu vložil i bez jejich svolení. Bolelo to, jak by ne, ale na konci díky tomu mohlo dojít k pokoji a smíření. A právě tento konec – o vlivu Boží milosti, díky které člověk může dýchat a díky které může mít rád a mít radost a být tu spolu s druhými – ten je na tom všem nejdůležitější (což mějte na paměti, prožíváte-li zrovna nějaké nesnáze a nevíte kudy kam).

*Díky, Bože, že tvá láska zahání náš strach (i když ho máme v duších strašně moc). Prosíme, veď nás životem k cíli, který za to stojí. Amen.*